

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ДОМ НАРОДА
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ

Савјет националних мањина БиХ

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE

DOM NARODA
PREDSTAVNIČKI DOM / ZASTUPNIČKI DOM

Vijeće nacionalnih manjina BiH

Broj: 05/7-39-1-173-21,4/24
Sarajevo, 22. 7. 2024.

**CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA
BOSNE I HERCEGOVINE**

MISIJA OSCE-a U BiH

OHR – URED VISOKOG PREDSTAVNIKA

VIJEĆE ZA PROVOĐENJE MIRA – PIC

**INSTITUCIJA OMBUDSMENA
ZA LJUDSKA PRAVA BiH**

PREDSJEDNIŠTVO BiH

**PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BiH
PREDSTAVNIČKI DOM
~~DOM NARODA~~**

PREDSJEDNIK REPUBLIKE SRPSKE

**NARODNA SKUPŠTINA
REPUBLIKE SRPSKE**

PREDSJEDNIK FBiH

**PARLAMENT FBiH
PREDSTAVNIČKI DOM
DOM NARODA**

GRADONAČELNIK BRČKO DISTRIKTA BiH

SKUPŠTINA BRČKO DISTRIKTA BiH

PREDMET: Inicijativa za sprečavanje zloupotreba statusa nacionalnih manjina i unapređenje izbornog procesa u BiH

Poštovani,

Mi, doljepotpisani predstavnici vijeća/savjeta nacionalnih manjina Bosne i Hercegovine, te predstavnici udruženja nacionalnih manjina izražavamo duboku zabrinutost zbog trajnih i sve učestalijih zloupotreba prilikom izjašnjavanja o pripadnosti nacionalnoj manjini u izbornom procesu, kao i u procesu izbora članstva u institucijama/organima u kojima je zakonom zagarantirano mjesto za pripadnike iz reda ostalih. Takvih zloupotreba u praksi je bilo mnogo, a navest ćemo samo neke aktuelne, koje su više nego očigledne. Naime, na izbore za Skupštinu Grada Prnjavora i Gradsko vijeće Grada Zenice, gdje su se kandidirali predstavnici konstitutivnih naroda na mjesto odbornika iz nacionalnih manjina, te ukazujemo na slučaj izbora za člana Gradske izborne komisije u Bijeljini iz reda ostalih gdje je kandidiran i izabran član iz konstitutivnih naroda, a koji se formalno izjasnio kao pripadnik nacionalne manjine. Već duži niz godina broj rezerviranih mjesta za odbornike/vijećnike iz nacionalnih manjina se smanjuje, velikim dijelom i zbog ovakvih zloupotreba. U pravilu, lokalne samouprave mijenjaju odredbe statuta i ukidaju zagarantirana mjesta za nacionalne manjine nakon zloupotrebe prava na izjašnjavanje od strane nemoralnih pojedinaca, koji koriste pravni vakuum za osvajanje mandata s manjim brojem glasova u odnosu na redovne političke subjekte. Ovakva praksa ne samo da narušava integritet cjelokupnog izbornog procesa, već i direktno ugrožava pravo na političku participaciju nacionalnih manjina u našoj zemlji, tako da nacionalne manjine i na ono malo mjesta koja su zakonima i statutima gradova predviđena za njih, ne mogu biti kandidirani i izabrani. Stoga predlažemo neke od mjera koje bi trebale da unaprijede zaštitu prava zastupanja interesa nacionalnih manjina i osiguraju transparentnost i fer izborne uslove za sve građane BiH, uključujući i nacionalne manjine.

Identifikacija problema

U izbornom procesu u Bosni i Hercegovini, kao i u procesu izbora članstva u institucijama/organima, često se javljaju slučajevi lažnog i tendencioznog izjašnjavanja o pripadnosti nacionalnoj manjini, čime se utiče na izborne rezultate. Ove zloupotrebe ne samo da stvaraju nepravične uslove za političko djelovanje, već i direktno dovode do isključivanja nacionalnih manjina iz procesa političkog odlučivanja i njihovog nedovoljno zastupljenog uticaja. I danas imamo slučajeve da su se neki kandidati oportunistički izjasnili, promijenili nacionalnost i zauzeli mjesta rezervirana za predstavnike nacionalnih manjina.

Svakako, pravo svake osobe da se izjasni o svojoj nacionalnoj pripadnosti mora biti u potpunosti ispoštovano, ali već duži niz godina postoje primjeri zloupotreba takvog izjašnjavanja u Bosni i Hercegovini. Pravo pojedinca na izjašnjavanje je često proizvoljno korišteno sa željom za sticanje pogodnosti namijenjenih nacionalnim manjinama. Te pogodnosti su propisane s ciljem da se nacionalnim manjinama kao brojčano malim zajednicama omogući učešće u političkom životu, a pretvorile su se u sredstvo za osvajanje mandata za pripadnike konstitutivnih naroda. Ovakve slučajeve osuđuju u svim sredinama, ali nemoralni pojedinci nastavljaju ovu praksu već godinama i tako nanose štetu svim narodima i nacionalnim manjinama u Bosni i Hercegovini.

Trenutna regulativa dozvoljava pojedincima da proizvoljno odaberu pripadnost bilo kojoj nacionalnoj manjini, a svaki pokušaj suzbijanja ove zloupotrebe se završava izgovorom i polemikom o potrebi zaštite prava tih istih lica na slobodno izjašnjavanje. To je **nepotpuno i netačno tumačenje realizacije prava na izjašnjavanje s ciljem da postojeća pravila ostanu nepromijenjena i da se nastavi sa zloupotrebama.**

Izbor pojedinca ne smije biti proizvoljan jer je njegov **subjektivni izbor neodvojivo povezan s objektivnim kriterijuma relevantnim za identitet osobe.**

Kao što je poznato, način i kriteriji izbora predstavnika nacionalnih manjina u parlamente, skupštine i vijeća bliže se uređuju izbornim zakonima BiH i entiteta, kao i statutima i drugim propisima kantona, gradova i opština. Posebnim zakonom i drugim propisima BiH, entiteta, kantona, gradova i opština uređuje se način zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u izvršnim i pravosudnim organima vlasti i javnim službama.

U tu svrhu vlasti u Bosni i Hercegovini bi trebalo da razmotre i definiraju dodatne objektivne kriterije za uključivanje predstavnika nacionalnih manjina na posebne izborne liste nacionalnih manjina i tako spriječe nemoralne kandidate da zakonito osvajaju mandate.

Prijedlozi za rješenje

- **Definiranje objektivnih kriterija** i dopuna svih propisa koji se tiču prava na političku participaciju nacionalnih manjina, naprimjer:
 - a) kandidat mora biti član aktivnog udruženja nacionalne manjine kojoj pripada,
 - b) kandidat mora potpisati izjavu o pripadnosti nacionalnoj manjini za koju se kandidira,
 - c) kandidat mora imati praktično iskustvo u domenu zaštite prava nacionalnih manjina,
 - d) kandidat treba aktivno učestvovati u projektima, aktivnostima ili radu udruženja koja se bave pitanjima njegove nacionalne manjine,
 - e) odbijanje kandidature i oduzimanje mandata u slučaju utvrđene promjene u izjašnjavanju u posljednjih pet godina.

Bilo koji drugi kriteriji koji će spriječiti zloupotrebu prava na izjašnjavanje. Otvoreni smo za dijalog po ovom pitanju i definiranju objektivnih kriterija na svim nivoima vlasti.

- **Jačanje procedura verifikacije** - Zahtijevamo rigoroznije procedure verifikacije izjava o nacionalnoj pripadnosti, uključujući korištenje pouzdanih dokumenata ili svjedočanstava drugih relevantnih lica kao osnova za izjašnjavanje, te ustanovljavanje jasnih kriterija koje može predstavljati nacionalnu manjinu u smislu njegovih referenci i dotadašnjeg rada i angažmana na polju poboljšanja statusa nacionalnih manjina.
- **Edukacija birača** -/Organiziranje edukativne kampanje kako bi se građani informirali o značaju iskrenog izjašnjavanja o nacionalnoj pripadnosti i posljedicama za nepošteno ponašanje tokom izbornog procesa.
- **Zaštita prava nacionalnih manjina** - Tražimo pooštavanje zakonskih sankcija za osobe koje zloupotrebljavaju izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti radi političke koristi ili drugih nezakonitih ciljeva.

Ciljevi inicijative

- **Transparentnost i integritet izbornog procesa** - Cilj nam je osigurati transparentne i vjerodostojne izbore u kojima će svi građani, uključujući nacionalne manjine, učestvovati u političkom životu.
- **Jačanje političke participacije nacionalnih manjina** - Posvećujemo se povećanju političke participacije nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, osiguravajući da njihovi glasovi budu adekvatno zastupljeni u političkim institucijama.

Akcioni plan

- **Lobiranje i zagovaranje** - Aktivna saradnja s relevantnim političkim strankama, međunarodnim organizacijama i lokalnim vlastima kako bi se osigurala podrška za provođenje predloženih mjera.
- **Kampanje informiranja** - Provođenje javnih kampanja, radionica i seminara kako bi građane informirali o pravima nacionalnih manjina i važnosti fer izbornog procesa.

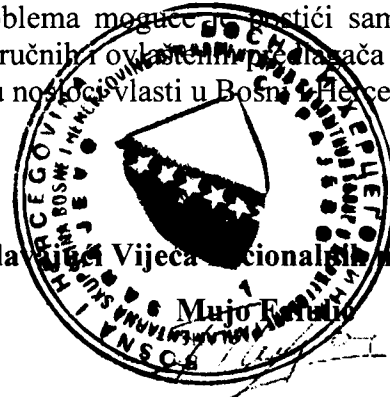
Ova inicijativa je od vitalnog značaja za unapređenje demokratskih standarda u Bosni i Hercegovini. Pozivamo sve relevantne aktere da podrže naše napore u borbi protiv zloupotreba prilikom izjašnjavanja o nacionalnoj pripadnosti i da zajedno radimo na stvaranju pravednijeg i inkluzivnijeg političkog okruženja za sve građane.

Svjesni smo da naši zahtjevi nisu ostvarivi u kratkom roku, ali želimo započeti dijalog s predstavnicima vlasti na svim nivoima kako bi pitanje zloupotreba riješili u zajedničkom interesu. Dugoročno rješenje problema diskriminacije pripadnika nacionalnih manjina u izbornom procesu na koji skrećemo pažnju podrazumijeva odgovarajuće izmjene Izbornog zakona BiH i s njim povezanih podzakonskih akata. Buduće izmjene i dopune Izbornog zakona BiH koje su prevažodno inicirane da se zaštitile prava većinskih naroda, treba iskoristiti da se njima na adekvatan način preciznije reguliraju i zaštite i prava nacionalnih manjina u izbornom procesu.

Zahvalni smo svim nivoima vlasti koji podržavaju učešće nacionalnih manjina putem pogodnosti da s manjim brojem glasova u odnosu na konstitutivne narode učestvuju u političkom životu i molimo ih da ovu praksu nastave ili ožive tamo gdje je ukinuta. Svakako, za početak ćemo javno prozvati i ukazati na pojedince koji ovo pravo zloupotrebjavaju, a trajno rješenje ovog problema moguće je postići samo uz zajedničku saradnju predstavnika nacionalnih manjina i stručnjaka i ovlastenih predlagača izmjena i dopuna propisa kojima se regulira ova materija, a to su nosioci vlasti u Bosni i Hercegovini.

S poštovanjem!

Predsjedatelj Vijeća Nacionalnih manjina BiH

Prilog:

- potpisi članova Vijeća nacionalnih manjina BiH broj: 05/7-39-1-173-22,4/2
- spisak udruženja koja su podržala Inicijativu broj: 05/7-39-1-173-21,7/24

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a

Broj:05/7-39-1-173-22,4/24

Sarajevo, 27. 8. 2024.

Članovi Vijeća nacionalnih manjina BiH

Ime i prezime	Potpis
Zamire Sokoli-Begović	
Davor Ebner	
Skender Mustagrudić	
Željko Vaško	
Franjo Rover	
Ernest Grin	
Saša Mićin	
Todorka Jovanović	
Velibor Kuvač	
Dejan Piotrovski	
Mujo Fafulić	
Violeta Džolan	
Igor Kotjelnikov	
Mihal Hemun	
Danijel Štefek	
Dragica Tešić	
Hakan Varan	
Miroslav Bobrek	

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE

ДОМ НАРОДА
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ

DOM NARODA
PREDSTAVNIČKI DOM / ZASTUPNIČKI DOM

Савјет националних мањина БиХ

Vijeće nacionalnih manjina BiH

Broj: 05/7-39-1-173-21,7/24

Sarajevo, 26. 8. 2024.

SPISAK UDRUŽENJA NACIONALNIH MANJINA U BOSNI I HERCEGOVINI KOJA SU
PODRŽALA INICIJATIVU I POTPISALA PISMO PODRŠKE – „Inicijativa za sprečavanje
zloupotreba statusa nacionalnih manjina i unapređenje izbornog procesa u BiH“

1. Udruženje građana „Arhitekt Karel Parik“ – društvo češko - BiH prijateljstva Mostar
2. Udruženje Poljske – Sarajevo
3. Udruženje Italijana Banjaluka
4. Udruženje Italijana Štivor – klub Trentini
5. Savez nacionalnih manjina Grada Prnjavor
6. Savez nacionalnih manjina Republike Srpske
7. Jevrejska zajednica Bosne i Hercegovine- Sarajevo
8. „Češka beseda“ – Udruženje Čeha – Banjaluka
9. Udruženje „Romska djevojka - Romani cej – Prnjavor
10. Udruženje Čeha „Češka beseda“ Nova Ves - Srbac
11. Albansko bosansko udruženje građana „Dardania“ - Tuzla
12. Zajednica Albanaca u Bosni i Hercegovini
13. Udruženje Ukrajinaca i Rusina „Zlatni klas“ Prnjavor
14. Udruženje Slovenaca Republike Srpske „Triglav“ Banjaluka
15. Udruženje - Centar za integraciju Roma- Kakanj
16. Udruženje Centar za podršku Roma – Romalen – Kakanj
17. Udruženje Slovaka Semberije „Juraj Janošik“ Bijeljina
18. Jevrejska opština Doboј

19. Udruženje Rusa u Republici Srpskoj „Romanovi“
20. Udruženje Turaka u Bosni i Hercegovini – Sarajevo
21. Udruženje građana češkog porijekla „Češka beseda“ Sarajevo
22. Udruženje građana makedonskog porijekla „Ilinden“ Tuzla
23. Vijeće nacionalnih manjina Brčko Distrikta
24. Ukrajinsko kulturno – prosvjetno društvo „Taras Ševčenko“ Prnjavor
25. Jevrejska opština Banja Luka
26. Jevrejski kulturni centar „Arie Livne“- Banja Luka
27. Udruženje građana italijanskog porijekla „Rino Zandonai“ – Tuzla
28. Udruženje Poljaka „Boleslawiec“ Prnjavor
29. Koordinacioni savez ukrajinskih udruženja – KURTO
30. Udruženje Ukrajinaca „Verhovena“ – Gradiška
31. Savjet nacionalnih manjina Republike Srpske
32. Udruženje Makedonaca “ Vardar“ – Banjaluka
33. Slovensko društvo „Cankar“ – Sarajevo
34. Austrijsko – njemačka zajednica BiH – Sarajevo
35. Udruženje Mađara RS „MagarSzo“ Banjaluka
36. Udruženje Crnogoraca „Montenegro“ Mostar
37. Vijeće crnogorske nacionalne manjine u Bosni i Hercegovini
38. Udruženje građana slovenačkog porijekla – Tuzla
39. Crnogorski poslovni klub- Sarajevo
40. Udruženje Crnogoraca „Njegoš“ – Banjaluka
41. Zavičajno udruženje „Njegoš“ – Trebinje
42. Udruženje Roma „Jačanje - Zuralipe“ – Vitez
43. Udruženje Rusina “Rusini“
44. Udruženje „Makedonac Vardar“ Brčko
45. Savez nacionalnih manjina Brčko
46. Udruženje „Petar Petrović Njegoš“ Brčko
47. Udruženje „Život Roma“ – Sarajevo
48. Udruženje „Naša mladost“ – Sarajevo
49. Udruženje „Braća Romi“ – Sarajevo
50. Udruženje „Romsko srce“ – Breza
51. Centar za podršku, informisanje i zajedničko djelovanje romskih NVO
52. Udruženje „Centar za majke“ – „Izvor života“

53. Savez Roma SBK

54. Udruženje „Amaro Kham“ - Visoko

Predsjedavajući Vijeća nacionalnih manjina BiH
Mujib Kadić

